

VEČERNI LIST

NEODVISEN DNEVNIK

Cena celoletno po pošti K 40.—, za Ljubljano K 36.—
 „ polletno „ „ „ 20.— „ „ „ 18.—
 „ četrtno „ „ „ 10.— „ „ „ 9.—
 „ mesečno „ „ „ 3.50 „ „ „ 3.—
 Uredništvo in uprava: Kopitarjeva ulica 6. — Telefon 50.

Inserati: Enostopna petištva (59 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor) za enkrat po 50 vin., za dva- in večkrat po 45 vin. — Ob sobotah dvojni tarif. — Poslano: Enostopna petištva K 1.—. — Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob 3. uri popoldne.

Nova vlada.

Dr. Brejc na čelu nove vlade v Ljubljani.

Včeraj 15. januarja okrog 5. ure pop. je ministrski podpredsednik dr. Korolec brzojavil skupni vladi v Belgrad, da se slovenske stranke zedinile glede nove vlade in je v smislu dogovora med strankami predložil belgrajski vladi v imenovanje sledeče gospode:

Dr. Brejc (V. L. S.), predsednik.
 Dr. Žerjav (J. D. S.), podpredsednik.
 Dr. Verstovšek (V. L. S.), za uk in bogočastje.
 Dr. Golja (V. L. S.), za notranje.
 Dr. Ravnihar (J. D. S.), za pravopodje.
 Anton Kristan (Soc.), za narodno gospodarstvo.
 Alb. Prepeluh (Soc.), za soc. skrb.

Nocoj okrog polnoči pa smo prejeli iz Belgrada od svojega poročevalca naslednje telefonsko poročilo:

Belgrad, 16. jan. Na predlog ministrskega sveta v Belgradu je imenoval regent Aleksander dr. Brejca za predsednika, a dr. Žerjava za podpredsednika pokrajinske vlade v Ljubljani.

Imenovana sta dobila nalog, da predložita točen predlog o imenovanju poverjenikov za sledeče štiri resorte: notranje zadeve, pravosodje, uk in bogočastje in narodno gospodarstvo.

Poverjenika za socialno skrb bo imenoval minister za socialno politiko.

Vest uradno doslej še ni potrjena.

Ameriški gostje v Ljubljani.

Simpatije Američanov do Jugoslovanov. — Sijajni sprejem na Bledu in v Ljubljani.

Že nekaj dni se mudita v Ljubljani ameriška častnika polkovnik Colonel Sherman Miles in poročnik King (odvetnik v civilu), člana komisije, ki študira v posameznih državah bivše Avstrije vprašanja, ki se tičejo mirovne konference.

Včeraj popoldne sta se ameriška gosta v spremstvu g. prof. Pitamica odpeljala na Gorenjsko, da si ogledata naše planine in bajni Bled.

Sprejem na Bledu je bil veličasten. Sprejelo jih je ljudstvo v narodnih nošah, ki jih je navdušeno pozdravljalo z burnimi »Živijo«-klici Ameriki in Wilsonu. Krasne naše pesmi so zadonele ob njenem prihodu. Nastala je prava ljudska veselica, na kateri so ju pogostili po svojih skromnih močeh. Podala sta se tudi na grad, da si ogledata krasno okolico »podobe raja«. Bila sta očarana od lepote naše dežele in gostoljubnosti našega ljudstva.

Zvečer okrog desete ure sta se gosta vrnila v Ljubljano in posetila predstavo v Narodnem gledališču. Vlada jima je dala na razpolago vladno ložo, kamor je došel tudi poverjenik inženir Remec.

Po tretjem aktu pozdravi Adolf Ribnikar gosta in zastopnika velikega ameriškega naroda, ki je izvojeval odločitev v tej svetovni vojski. Občinstvo je gromovito vzklikalo »Živijo« in prirejalo ovacije ameriškim gostoma.

Polkovnik Sherman Miles odgovarja, da je ginjen nad lepim sprejemom, ki ga je bil deležen v Ljubljani in na Gorenjskem. Izjavlja, da bo o jugoslovanskih razmerah in željah natančno poročal ameriškim zastopnikom na mirovni konferenci in prepričan je, da bodo Američani Jugoslovanom pomagali, kolikor bo to v njihovih močeh.

Ko je inženir Remec raztolmačil besede zastopnika ameriškega naroda, je nastalo nepopisno navdušenje.

Šole.

Šole so važen faktor za državo, za družino in za človeka in ravno radi tega se je že vprašal ta ali oni, kdo bo imel v novi državi pravico nad šolo? Komu bodo izročeni naši otroci, in z njimi tudi bodočnost?

Prvo moramo pomisliti, da danes ni več doba nasilstva, da so vzzoreli v človeku čut in smisel za naravne zakone svobode, ki se ne dajo več zatreti. Čegav je otrok po naravnem zakonu? Ni težak ta odgovor: otrok je »sad svojih staršev, on je tedaj tudi njih plemenita lastnina.

Po naravnem pravu imajo tedaj starši tudi vso pravico do vzgoje svojega otroka, kar se ne da oporekati in kdor bi jim to pravico kratil, bi delal nasilje, da ga ni hušega. Ker pa je šola nekak pomožni ali dopolnilni del vzgoje otrokove, zato imajo starši tudi vso pravico, da odločujejo v šolah, nima pa te pravice država. Starši imajo pravico in dolžnost, da vzgojijo svojo deco v ono smer, ki jim bo dajala srečno in plemenito življenje, k samostojnosti značaja in za končni cilj po smrti, v ta namen pa se posluži verska pravne vzgoje. Ta vzgoja nalaga staršem dolžnost tako samo ob sebi, kot je umevno samo ob sebi, da skrbe za brano in obleko svoje dece. Ne samo telesno, tudi duševno so odgovorni zanje. In naj nihče ne misli, da je vzgojil svojega sina ali hčer dobro, če ga je naučil brbljati molitve, pa je otrok radi tega vseeno neplemenit, egoističen, človek, ki se ga moremo le bati pri bodoči zgradnji človeške družbe, ki naj vendar izgleda malo drugače, kot rod, ki gre mimo nas, krvav in zločinski. Ali mislite, da so prehude te besede? Ne, niso! Bolje je, govoriti malo tršo resnico, kot da se varamo.

Ta dolžnost staršev, ki jim jo nalagata Bog in narava do otrokove duše, jim daje tudi na izbero sredstev. Oni sami so svobodni v izberi, oni sami so odgovorni.

Dolžnost vsake pravične in demokratične države je, da ustanavlja in ureja šole v sporazumu z roditelji. Šola je pomočnica staršem, da jim pomaga vzgojiti deco. Država smo mi in so tedaj šole vzdrževane z našim denarjem, oziroma z denarjem roditeljev. Zato morajo biti šole

kako urejene, da učijo v smislu staršev. Država ni učitelj in ne roditelj, zato ne more predpisovati tega. Nikdar se ne sme dopustiti v moderni državi, da bi ta delala proti volji staršev, ki lahko zahtevajo, da se ureditev šol prepusti njim samim. Kvečjemu bi imela država pravico nadziranja, da otroci res pohajajo v šole in jih k temu prisilila v posameznih slučajih.

Kristus je dejal: »Pojdite in učite vse narode...« Zato je za katoliške starše jasno, da bodo svoje otroke vzgojevali v tem duhu, in bodo tudi pripravljene dvigniti svoj glas, če bi se jim kratila ta pravica. Jasno je tudi, da je treba za starše

drugih veroizpovedanj priznati isto pravico. Živa dolžnost staršev nalaga najskrbnejšo vzgojo duše in ureditev šol v smislu, ki jih jasno zahteva volja božja. Naša bodočnost je svetla, če pomislimo, da smo bili nad tisočletni tužnji in smo prosti. Glejmo, da bomo vredni svobode, da vzgojimo v svojih šolah, ki naj bodo v marsičem nove, tak rod, da se bo mogel s svojim razumom in plemenitostjo kosati z vso Evropo in bo vzbujal občudovanje drugih narodov.

Jugoslovani! To se mora zgoditi! Zato ne omalovažujmo šol, posebno pa ne vzgoje plemenitega srca, poroka večnega miru med narodi!

Položaj med Italijo in Jugoslavijo skrajno napet!

Zagreb, 16. januarja. »Az Est« poroča, da je njegov dopisnik imel interniv s predsednikom narodne vlade v Ljubljani Jos. Pogačnikom, ki je dejal: »Naš položaj z Italijo je skrajno napet. Italija se opira na londonski dogovor,

ki ga pa nista podpisali Amerika in Srbija. Odločitev je pri Franciji in Angliji, v kateri zaupamo!

Odločeni smo, da Trst branimo do zadnjega! Srbi, Slovenci in Hrvatje smo en narod!«

Italijane je strah lastnega imperializma. Bissolati za dobro sosedstvo z Jugoslovani.

Milan, 15. jan. (Lj. k. u.) Brezžično. Bissolati je dne 11. t. m. v Milanu izvajal v Zvezi za ligo narodov, da je potreba zvezo narodov privedi k mirovnim pogajanjem že kot gotovo dejstvo. Sedaj pa nameravajo zmagovalci uporabljati metode prejšnjih zatiralcev; s tem bi podaljvali vojno do vekomaj. Prispojitev Dodekaneza je naravnost zoper italijanske interese, ker bi ovirala Italijo, da bi si pribila med grškim prebivalstvom Albanije itd. prijateljev. Bissolati je uverjen, da bi Nemško Tirolsko, dežela A. Hoferja, Italiji pridobila le nevaren irendentizem. Ako tudi je Brenner najboljša strategična meja, so vendar tudi gore gorenje doline Adize jako dobre meje. Bissolati bi rad čisto

italijansko Reko zamenjal za Dalmacijo; razkrojeno italijansko prebivalstvo v Dalmaciji bi mogla varovati avtonomija. Italija mora biti dober sosed jugoslovanski državi, ki vendar že obstoji. Ako bi Italija tri narode, Nemce, Slovane in Grke zalila, bi ji nedostajalo avtoritete, da bi s čistim srcem vstopila v ligo narodov. Že za bivanja Wilsona v Rimu, je milanski »Secolo«, doslej izrazito imperialističen list, priobčil članek, ki se je jako ostro protivil Clemenceaujevi zvezni in koalicijski politiki in se ogreval za misel lige narodov. Tudi drugi italijanski listi se bolj in bolj odmikajo od Sonnina, ali pa se vsaj izražajo previdno.

Dr. Kramar - legendaren junak.

Praga, 15. Revolverski strel na dr. Kramarja je uničil na mah vse simpatije širokih ljudskih mas med Čehi za socijalno demokracijo. Doslej je skoro vsa češka javnost s simpatijo zasledovala socijalistično gibanje, naperjeno proti vladi,

ker ni ničesar ukrenila proti druginji.

Revolverski strel je položaj na mah prevrnil in dr. Kramar je postal legendarni junak, ki je dvakrat komaj utekel smrti. Akcije boljševizma na Češkem padajo.

Mali narodi naj bodo mirni!

London, 15. List »Times« se bavi z vzroki, zakaj se mirovna konferenca prične tako pozno. Pozivlja entento in Ameriko, naj izdado najenergičnejše skupen proglas radi zasedenih krajev. Naj ententa in Ameriška Unija izjavijo, da so zaman vsi poskusi, da se zvežejo roke mirovni konferenci ter se bo vsako prelivanje krvi strogo kaznovalo! Sedaj mali narodi dvigajo ekstravagantne zahteve, naj bodo mirni in zmerni!

Lahi zasedajo Poznanjsko.

Nauen, 15. (Lj. k. u. Brezžično.) Kakor poroča »Vossische Zeitung«, so Poljaki malone obkolili Bidgošč (Bromberg). Potem so osvojili Poljaki Rohrbruch, prvo postajo za Bidgoščem na progi Bidgošč-Inowrazlaw (Hohensalza). Poljaki stoje zatorej štiri kilometre pred Bidgoščem. Nemški artiljeriji in pehoti južno od Rohrbrucha preti nevarnost, da ju sovražniki zajamejo. Kolodvor Nakel na progi Bidgošč-Schneidemühl je zaseden. Zato ima

Bidgošč samo še zvezo proti Gdanskemu in Torunu.

Nauen, 15. jan. (Lj. k. u. Brezžično.) Po poročilih iz Gorenje Šlezije kažejo gotovi znaki, da se upro Poljaki na dan volitve, 19. januarja, proti izvršitvi volitev za narodno skupščino. Na Poljskem skupljajo čete, da podpro to uporno gibanje z vojaško silo.

Jugoslovanska demokratska liga.

Zagreb, 16. jan. Sinoči je dr. Lorkovič na zborovanju svoje stranke govoril o svojem potovanju v Pariz ter o našem položaju na Francoskem. Osvetlil je delo Jugoslovanskega odbora ter dr. Trumbića, ki zastopa jugoslovanske ideje, Pašić pa je baje zastopnik separatistične srbske ideje. Prebral je pisma dr. Trumbića o jugoslovanski demokratski ligi. Lorkovičeva Narodno napredna stranka pristopi ligi.

25 vagonov soli za Slovenijo.

Naša poverjenika ing. Remec in dr. Triller, ki sta se v Trstu pogajala z italijanskimi oblastmi radi uvoza živil, poročata, da pride v nekaj dneh 25 vagonov soli za Slovenijo.

Poziv!

Naš narod preživlja sedaj najtežje ure svoje zgodovine, ko se odloči morda za vedno njegova usoda. V naših srcih pa ni pričakovane veselja, ker še vedno težko pritiska na nas pest tujega imperializma in nam hoče odtrgati najdražje dele naše domovine. To in nejasne razmere, ki vladajo med nami in ki so vedne spremljevalke velikih preobratov, povzročajo nam težke skrbi. Saj je bil narod velik in krepak v času svoje nesreče, krepko se je bojeval za svojo svobodo in pomagal zvesto v družbi narodov za osvobodbo sveta. Ali naj bodo res vse njegove žrtve za stonj?

Marsikdo se vprašuje s težkim srcem, vidi in se boji, da nas je našla velika ura majhne, needine in nepripravljenosti, in skuša pomagati domovini z nasvetom in dejanjem. Res je sedaj treba dela, vztrajnega in naglega, treba je pripraviti za mirovno konferenco gradiva in dokazov, da podpremo našo staro pravdo. Da bo to delo uspešno, mora biti sistematično, premišljeno in organizirano, ker sicer se sile cepijo in po nepotrebem otežuje naš napor. Zlasti pa morajo biti zahtevki jasni, enotni in utemeljeni, propaganda sistematična in jasnih ciljev. Zato pozivljamo vse, ki so dobre volje in ki se pečajo danes z aktualnimi vprašanji, o katerih se bo obravnavalo na mirovni konferenci ter propagando doma in v tujini in pišejo o tem članke in večja dela, da vse svoje spise nemudoma pošljejo podpisani pisarni oziroma naravnost na Komisijo za mirovno konferenco (Narodna vlada, v roke dr. Vodopivca). Tako se pospeši enotno delo ter prepreči cepljenje naših sil in zlasti nevarna protislovja. Propaganda bo imela mnogo več uspeha in bo našla več

razumevanja; kar pa je najvažnejše, bomo stopili na mirovno konferenco z jasnimi in enotnimi zahtevki.

Pisarna za zasedeno ozemlje v Ljubljani, Dunajska cesta šte. 31.

Iz pokrajine.

kr Cankarjev večer na Vrhniki se ne vrši, kakor naznanjeno, dne 18. t. m. pri »Crnem orlu«, nego v soboto, dne 1. svečana t. l. ob pol 9. uri zvečer v novo prirejeni dvorani za gledališke in kino-predstave na Vrhniki.

kr Telefonske zveze med Dunajem in Gradcem so prekinjene.

kr Preventivna cenzura za časopise se zopet uvede v območju Narodne vlade v Ljubljani in sicer samo glede vojaških stvari. Vsi časopisi se bodo morali dati 1 uro pred razpošiljanjem pristojni politični oblasti v cenzuro.

kr Cenzura za pisma se je uvedla radi vojnega razmerja na Koroškem in sicer za pisma, ki prihajajo iz inozemstva v Slovenijo ali odhajajo. Taka pisma se morajo oddati na pošto odprta in morajo biti opremljena z naslovom pošiljatelja.

kr Vsi slovenski farmacevti se vabijo, da se zanesljivo udeleže občnega zbora proste organizacije slovenskih farmacevtov, kateri se vrši dne 19. t. m. ob 3. uri popoldne pri »Roži«

kr 697 Nemcev odpuščenih je bilo do danes od poverjeništv za promet. Od teh je 316 poštnih uslužbencev, 241 državnih ter 140 južnih železničarjev.

kr Jugoslovanske banke. Zagreb, 15. jan. (Lj. k. u.) Prva Hrvatska štedionica osnuje v Belgradu svojo podružnico. Tudi Srbska banka v Zagrebu bo osnovala v Belgradu podružnico oziroma bo morda prenesla v Belgrad svojo centralo.

kr Promet s plemensko živino. Po naredbi poverjeništv za kmetijstvo z dne 30. decembra je promet s plemensko živino in z živino v gospodarske namene v območju Narodne vlade v Ljubljani prost; izvažati se sme taka živina samo z dovoljenjem Narodne vlade. Zvedelo se je, da se ta naredba razlaga napačno in da nekatera okrajna glavarstva dovoljujejo v velikem obsegu izvoz živine, ki se izvažava v zasedeno ozemlje preko Reke in Loža. Zato je Narodna vlada sklenila, da se ta naredba ukine in da spada plemenska živina zopet pod Vnovčevalnico za živino.

Iz Ljubljane.

I Slučaj mladoletnega junaka Miroslava Štruklja si dovoljuje podpisano poveljstvo pojasniti v toliko, da je bil Miroslav Štrukelj dne 6. t. m. izbrisan iz legije in odpuščen, ker je bil še premlad. Miroslav Štrukelj pa se je med potjo sam in brez vednosti in volje poveljstva pridružil legiji in odšel z njo na fronto, kjer se je po poročilih soudeležnecev boja v Področici junaško in izdatno ponašal. — Poveljstvo slov. legije.

I Akademski Dom v Ljubljani. Odborova seja društva Akademski Dom vrši se

v petek, dne 17. januarja ob 7. uri 30 minut zvečer v Frančiškanski ulici šte. 2 (pisarna Narodnega sveta pritičje desno).

I Pomanjkanje moke v Ljubljani. Samo 50 vagonov moke ima ljubljanska mestna aprovizacija. Hrvatska noče nič poslati. Narodna vlada je sklenila, naj se odslej armada sama preskrbuje. V Belgrad se pošlje ravnatelj žitno-prometnega zavoda Janko Jovan, da obvesti skupno vlado o pomanjkanju živil v Ljubljani, nakupi vsaj 200 vagonov žita ali moke in prosi Srbijo, da po možnosti odstopi nekaj živil, ki jih ji ententa pošilja čez Reko.

I Obrekljive govorice. Po Hrvaškem se vsled zamenjavanja z osebo enakega imena s Koroškega širijo govorice, da je poverjenik za prehrano dr. Tavčar špekulant z živili, ki je poslal na Hrvatsko svojega sina, da nakupuje živila na lasten račun. Vsled tega je dr. Tavčar podal demisijo kot poverjenik za prehrano, da dobi proste roke, da nastopi proti takim vestem. Narodna vlada pa demisije ni vzela na znanje, marveč izrazila dr. Tavčarju popolno zaupanje.

I Nov način gradbe pri nas. Pomanjkanje stanovanj je povsod. Znano je vsakemu, da se v Ljubljani ne dobi stanovanja za drag denar ne. Enako je v Pragi. Naša mesta so postala središča ne samo našega narodnega, ampak tudi našega državnega in upravnega življenja. Zato ni čudno, če vse tišči vanje ljudje, ki imajo opravka in ljudje, ki nimajo opravka. To se bo godilo vedno. Naša mesta se bodo začela razvijati na škodo nemških centralnih mest, kar je naravno in umljivo. Praga je pričela misliti, kako bi odpomogla pomanjkanju stanovanj. V ti stiski so se spomnili na ameriansko gradbo hiš iz betona. Hiša je zgrajena na ta način v treh tednih in čez osem tednov se lahko stranka že naseli v nji. Na vsak način se bo moral naš nagli bodoči razvoj poslužiti tega amerianskega sredstva. Tudi pri nas v Ljubljani. Kje pa se zidajo nove hiše? Če pomislimo, kako so zadnja leta pred vojsko vstajale v Gorici kar nove ulice, je Ljubljana res zaspana. Ali mislite, da bo tako kot nekaj, da bodo Ljubljano zapustili tuči in bastaf Res jo bodo zapustili nekateri, a prišli bodo novi. Ljubljana je prestolnica tudi za Goričane, za slovensko Koroško, za Spodnje Štajersko. Od povsod se bodo stekale narodne žile v njo. Treba bo graditi novo moderno Ljubljano, cvet slovenskih mest, da jo bomo s ponosom imenovali belo Ljubljano.

I Tobak pa papirčki. Po naših trafikah — in tu imam v mislih v prvi vrsti glavno trafiko — so pa židovski. K vsakemu zavojcu tobaka vsilijo tudi snopčič papirčkov. Tobaka je za kakih 25 cigaret, papirčkov pa sto. Poleg tega pa stanejo 30 vinarjev snopčič in so še za nič. Če mislijo trafike, da bomo mi rabili papirčke, ki jih one ne morejo drugače razprodati, za posebne potrebe, tedaj naj se tega poslužijo one same, bodo videle, kako so tudi za to nepripravni, in bodo imele toliko časti, da ne bodo zahtevale, da kupi človek poleg krave še verigo po vrhu.

I Nesreča v Wolfovi ulici. Včeraj je stalo na vogalu Wolfove ulice in Mariji-

nega trga polno ljudi, ki so gledali v eno točko, držali se občutljivo kisló in niso imeli namena iti proč. Pogledam, kaj je. Na robu ceste je ležal blaten in mrtev konj, z okrvavljenimi nozdrvi, voz je bil malone prevrtnjen nanj. Vlekli so ga izpod voza s pomočjo oči gledajočega občinstva. Vprašal sem nekoga, kaj se je zgodilo. »Konj se je splasil,« mi je dejal, »zadel ob vogal in si zlomil nogo. Zdaj so ga ubili.« Jaz pa še vedno ne vem, v kakli zvezi so radovednost, usmiljenje in pohlep po krvi. Jaz nimam naslade, če ne bi mogel pomagati.

Politična kronika.

p Pogajanja za premirje na Koroškem. Deželna vlada v Celovcu je sporazumno z Dunajem predlagala, naj se prično pogajanja glede premirja. Narodna vlada v Ljubljani je temu pritrčila in odposlala v Gradec, kjer se bodo pogajanja vršila, kot vojaškega zastopnika majorja pl. Andrejko.

p »Besede, besede, besede!« »Libre Serbie« - Svobodna Srbija - od 8. t. m. piše uvodni članek o samoodločevanju malih narodov, v katerem pravi, da bi lahko upravičeno vzkljnil s Hamletom: »Besede, besede, besede!« Mnogo se je govorilo med vojno, a kaj je z dejanji? Živimo v nesrečni dobi, ko vlada še vedno premoč materializma in radi tega krivice in nemorale, ki je prišel iz konkurenčne trgovine na vse naše javno življenje. Na koncu te vojne vidimo radi tega, da se je govorilo eno, a dela se drugo. Tak konec ne bi mogel tvoriti zaključka mednarodnih preprirov, Evropa noče razumeti Wilsona, tega velikega predstavnika pravice in idealizma. Posvetujejo se za zaprtimi vrati in niti vseh lastnih zaveznikov, ki so trpeli z njimi isto silno borbo, ne puste zraven. Navdušujejo se nad zmago in nad plenom, a ne nad mirom. Velikega Amerikanca pozdravljajo vojaki, a ne ljudje. Treba je, da se odloči: ali sila ali pravica, oboje ne more živeti obenem. Wilsonove ideje sicer niso nove, a prvi jih je razglasil on in razpolaga z močjo, da jih uresniči. Gre samo za to, ali sme in ali hoče, da uporabi vsa skrajna sredstva za uresničenje svojih načel. Vojno je povzročila buržovazija v svojem pohlepu za denarjem, sedaj treba, da jo dovrše široke mase z obćim potopom, da vrne človeku zopet svoje dostojanstvo. Kar se dela danes, ne more več obstati. Vprašajmo se, kaj je storil naš narod na solunski fronti? Ali je bil samo prodan, da je krvavel za trgovske interese nekaterih? Same besede ne store mnogo. Tako in enako postopanje smo imenovali preje »pruski militarizem«, a danes »samoodločevanje malih narodov«.

p Teritorialna vprašanja na mirovni konferenci. »Matin« v Parizu navaja nekatero teritorialne zahteve, ki se bodo predložile na mirovni konferenci. Belgija zahteva Limburg in svobodno brodarstvo na Scheldi. Francija hoče Alzacijo-Loreno kot svojo lastno zemljo in hoče poleg tega garancij proti bodoćim navalom. Poleg tega hoče braniti svoje interese in pra-

vice v Siriji. Velika Britanija stavi poleg kolonialnih zahtev tudi zvezo svojih afriških kolonij z Indijo potom protektorata nad kraji, vzeti Turčiji. Italija zahteva poleg južne Tirolske in Istre, da se ji odstopi tudi pas ob jadranski obali in prihaja s tem v konflikt z Jugoslavo, ki je eden najtežjih problemov. Diplomacija bo poskušala s kompromisom. Rumunija dobi Besarabijo, Erdejsko, Bukovino, zahteva tudi Banat ter prihaja s tem v konflikt z Jugoslavo. Grška hoče Epir, severno Tracijo, del carigradskega vilajeta, vilajet Smirne in različne kraje azijske Turčije ter končno grške otoke v Egejskem morju. Carigrad postane mednarodno. Šlezvik-Holštajn se prideli tja, kot bo zahtevalo prebivalstvo. Združene države ne zahtevajo ničesar.

p Ivan Hribar na Dunaju. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad poroča: Pooblaščenec jugoslovanske vlade Ivan Hribar je 15. t. m. prispel na Dunaj in je posetil čehoslovanskega poslanika Tusarja ter je nato odpotoval v Prago.

p Zveza med severnimi in južnimi Slovani. Pariški zastopnik »Neue Züricher Zeitung« poroča: Čehi so naznanili mirovni konferenci zahtevo, da hočejo imeti koridor med Donavo in Dravo zaradi direktne zveze z Jugoslavijo. Svojo zahtevo utemeljujejo na etnografičnem, gospodarskem in političnem načelu. Zahtevani pas je 100 kilometrov širok in 200 kilometrov dolg. Okraja Šopronj in Wieselburg naj bi imeli Čehi, okraja Zeleznio in Zala pa Jugoslavo. Pravice nemških in mažarskih manjšin bi se v gospodarskih ozirih spoštovale.

p Smuts o svetovnem miru. Smuts piše, da se zveza narodov ne sme smatrati samo kot pogoj za bodoči mir, ampak tudi kot velik organ mirnega življenja civiliziranega sveta in kot podlaga nove in mednarodne uredbe. Vojna je spremenila karto Evrope, velike države so izginile. Mirovna konferenca mora tedaj posvečati vso pozornost zvezi narodov in smatrati to za svojo najvišjo nalogo. Kar se tiče ozemelj razbitih držav, se jim ne sme usiliti nobene vlade brez privoljenja ljudstva. Finska, Poljska, Čehoslovaška in Jugoslavija so zmožne, da se uredijo tako, da jih je mogoče priznati kot iz početka kot samostojne države. O transkavkaskih provincah, Siriji, Palestini in drugih bi tega ne mogli trditi. Vse države bi morale biti v zvezi narodov enakopravne. Smuts je tudi odločno proti vojaški dolžnosti in on predlaga, da se vsak spor predloži svetu Zveze narodov in se potem stranki podvržeti razsodbi tega sveta.

p Marseille, prva svetovna luka. V Marseillu zidajo nasipe, urejujejo izliv reke Rohne ter hočejo, da postane to največja svetovna luka v bodočnosti. Ker ima v ozadju Alpe in vodne sile, je dana možnost, da se razvije bogata industrija v njeni bližini. Angleži so kot spočetka vojne spoznali važnost te luke in pomagajo pri gradbi brez vsake nevoščljivosti. Tudi Amerikanci se živo interesirajo za ureditve tega načrta. Takol Italijani pa hočejo Trst uničiti trgovsko in kot pristanišče iz gole zavisti in pohlepnosti. La-

hi se bodo morali šele učiti višje kulture.

p Boljševik Muna je govoril na delavskem shodu v Kladnu in je razvijal svoje načrte ter orisal razmere v Rusiji. Dejal je, da je poslal Lenin na Nemško z zlatom, ki ga je moral poslati, tisoče in tisoče brošur, ki so agitirale za boljševizem. Zdaj bo dobila to zlato ententa in Muna upa, da bo prejela z zlatom isto prečudno darilo, kot Nemčija od Lenina. Ruski proletarijat nam stoji bližje, kot češka buržoazija. Mi nočemo krvi! Če se pa buržoazija ne bo udala, bomo zmagali vseeno z vsemi sredstvi. Češki legijonarji se bodo vrnili iz Rusije kot prepričani boljševiki in ne bodo obrnili bajoneta proti nam, ampak proti drugim. — Tako je končal.

p Liebknechtu lovi berlinska policija, pa ga ne more najti. Če zastraži ena vrata, uide skozi druga. Če zastražijo oboja vrata, izgine kot slana na solncu. Pri hišni preiskavi so našli obtežilnega građiva. Zaprli so ženo in sina, ki je bil udeležen pri zadnjih počestnih bojih. Bajne ima Liebknecht naloženih 8 milijonov na ime svoje žene. — Jaz bi bil tudi rad osem milijonski socialist in boljševik.

p Ludendorff in njegova vest. Ludendorff se nahaja na nekem švedskem posestvu. Pripoveduje se, da piše noč in dan svojo opravičbo, da si opere krivdo. Eni ga zagovarjajo, rekoč, da on ni imel besede pri začetku vojske in zato ne more biti odgovoren zanj. Mi bi rekli drugače. Ta mož — in drugi tudi ne — gotovo ni nikoli sanjal, da bo moral odgovarjati vsemu svetu za to, kar je storil. Naša doba je vsaj toliko pravična, da pokliče prej ali slej na odgovor tudi velike morilce.

p Razorožitev špartakistov v Berlinu se je pričela energično in po načrtu. Vsak civilist mora oddati orožje, tudi so zasedli nekateri važne točke in urade. To radi tega, da se preprečijo nemiri ob volitvah v narodno skupščino.

p Degradirana sta v Turčiji Enver-paša in Djemal-paša, ker sta dezertirala. Obsojena sta poleg tega tudi na eno leto ječe.

p Stavka poljskih legijonarjev. Moravska Ostrova, 15. jan. (Lj. kor. ur.) Čehoslov. tisk. urad poroča: Poljski legijonarji v Moravski Ostrovi so danes začeli stávkati, ker so mesto dosedanjih štirih kron dobili le eno krono mezde. — Vesti dunajskih listov o plenitvah v Moravski Ostrovi so zelo pretirane.

p Anglija demobilizira. Lyon, 15. jan. (Lj. k. ur.) Čehoslov. tisk. urad poroča: Demobilizacija na Angleškem se nadaljuje. Vsak dan odpuste 4000 do 5000 mož iz vojaške službe.

p Viljemov brat! »Matin piše: Angleški narod je premagal največjega sovražnika človeštva, cesarja Viljema. A ta cesar Viljem ima brata, ki je še hujski sovražnik in razdvajalec kot Viljem in to je — Ljening. Viljem je začel vojno, Ljening pa jo je podaljšal do nedoglednosti.

p Mažari se jočejo. Mažarski list piše: Nekeč tako ponosna trdnjava Kamarom je odprla svoja vrata Čehom — vsa beda in žalost našega ljudstva se izraža v tem dejstvu. — Tako globoko smo padli. In če pomislimo, kako je mogoče, da smo

v tako kratkem času izgubili toliko političnih, moralčnih in gospodarskih vrednosti, moramo zvaliti krivdo na nesrečne razmere, deloma pa na lastne zmote in pogrške... Danes se ne upamo več pogledati na zemljevid, ker nam strmi iz njega strašna pošast naše usode. Kar smo imeli rudnikov, niso več naši... — Da, da, predragi Mažari. Še dne 1. novembra, na dan revolucije niso sanjali, da se bo enkrat pravica maščevala nad njimi. Narodi so vstali in strah, ki so ga imeli sužnji, je prešel na gospode. Mažarom ne bo pomagalo javkati, prijateljstva bodo morali iskati med onimi narodi, nad katerimi so vihteli svoj bič.

p Nemški listi pišejo o Rusiji: V Petrogradu je tako pomanjkanje živil in premoaga, da v enem ali dveh mesecih izginejo vsa sredstva. Ujetniki dobe dvakrat na teden juho in nič kruha. Talniki mrjo gladu. Prebivalci se žive od mesa na ulicah poginulih konj. Boljševikov je med prebivalstvom komaj pet odstotkov, a mnogi gredo z njimi zaradi bede. Petrograd je postal pravo pokopališče. Kontrole in discipline nobene. V mestni upravi so tatvine na dnevnem redu. — Lahko je resnica. Sicer pa smo po nemških listih brali vedno samo strašne reči o Rusiji. Rusijo so pripeljali tako daleč oziroma jo vozijo tako daleč oni, o katerih so dejali svoječasno Nemci, da so edini ljudje na svetu, s katerimi se dá govoriti, ko so se pa zgovorili o brest-litovskem miru, pa so o njih trdili, da so nevarnost za Evropo. Sicer pa pogledjmo danes v Nemčijo.

p Rumuni ne božajo Mažarov. Budimpešta 15. jan. (Lj. k. u.) Ogrski kor. urad poroča: Poveljnik rumunskih okupacijskih čet v Kološvaru je danes opoldne dal aretirati višjega vladnega komisarja za Sedmograško, Apathyja. Budimpeštanska komisija za premirje je takoj protestirala pri voditelju vojaške komisije alirancev v Budimpešti. Apathyja so aretirali pod pretvezo, da je v kološvarskem komitatu prišlo med Mažari in Rumuni do spopadov in je bilo ubitih devet oseb. Po mnenju poveljnika okupacijskih čet je višji vladni komisarijat nahujskal prebivalstvo k odporu. Rumunski general je poleg tega naložil kontribucijo 900.000 kron, ki jih je treba plačati tekem 24 ur.

p Nemiri na Portugalskem. Madrid, 14. jan. (Lj. k. u.) Agence Havas poroča: Potniki iz Portugalske poročajo, da so v zadnjih dneh na Portugalskem, posebno v Oportu izbruhnili resni nemiri. Bilo je več bojov in je bilo na obeh straneh več mrtvih in ranjenih.

Praga, 15. jan. (Lj. k. u.) Čehoslov. tiskovni urad poroča iz Žiline, da so Ukrajinci nepostavno zasedli mesto Mozd-Laborce, ki je tostran demarkacijske črte in pripada Čehoslovaški državi. Ukrajinci se pozivljajo, naj nemudoma zapuste mesto, ker bi se drugače proti njim nastopilo z orožjem.

Praga, 15. jan. (Lj. kor. ur.) »Pravo Eidu« poroča, da so imela socialdemokratska sokolska društva sejo, kjer so sklenila ostro resolucijo proti razširjenju boljševizma.

no lahkomišelnosti, površnosti in reumnosti, podcenjevanja lastne moči in zabavljanja drug proti drugemu, pa bo dobro. Dve možnosti sta: postati druge Benetke ali drugi Carigrad. Odločitev ni težka; v naših rokah leži.

s **Zeleno solnce.** Mažari so tako preplašeni pod vtisom dogodkov, da vidijo zeleno solnce, črne zvezde, zmaje letati po zraku in še druge stvari. Ni čuda, da so videli v Ofen-Pest (kot poročajo listi) čudno prikazen. Madžarska in Jugoslavija sta se združila kot dva polipa v eno telo in se skovala v krono Petra Karagjorgjeviča. Kaj vse Madžari ne fantazirajo na razvalinah svoje ošabnosti! Videti je, da še ne morejo pozabiti Hrvatov, s katerimi so živeli v bratski slogi. Gre jim pa samo za eno, za nadoblast in za vpliv. Vedo, da je to plemo zapečatenost smrti, ko bo navezano čisto samo na sebe.

s **Skrivnostna smrt gledališke igralk** **Billie Carleton.** Ves London govori o smrti te gledališke igralk in o dveh gospodih, ki se morata zagovarjati, ker sta obtožena umora. Dne 28. novembra so našli igralko mrtvo v njenem razkošnem stanovanju, dvanajst ur potem, ko se je vrnila z nekega plesa, ki se je vršil v Albert Hall-u o priliki ententine zmage. Neki De Buille je obdolžen, da je zapeljal igralko, v katere družbi se je pogosto nahajal, v to, da je vzivala opij, ki je bil vzrok njene smrti. Kokain in opij pa je dobaval kino-igralac Belher. De Buille je priznal pred sodiščem, da je igralko naučil na narkotiko. Neka igralka Richardson pa je izjavila, da so se sestali ob pol 12. uri in kadili opij. Po smrti igralk pa niso mogli najti nikjer več nekaterih dragih kaménov, ki jih je igralka vedno nosila. De Buille pa je imel ključ do stanovanja igralk. Ta proces, ki je vsekakor zanimiv, podoben vsebini velikomestnega romana, se je preložil do nadaljnjega.

s **»Tepec«.** V Grünwaldu živi možiček, ki ga imajo za tepčka. Če mu zdravilišni gostje ponudijo v eni roki nikelnasto desetico, v drugi pa srebrn denar, ho vzel vselej nikel. Zato ga imajo za ga je nekdo neki gost, čemu ne vzame srebra? — In kaj je odgovoril? »Če bi vzel srebro, bi se gostje kmalu naveličali tepča in se zabavajo z njim. Vprašal pa dajati.« — Ali ste ga videli?

s **Morilec v službi filma.** Dunajski listi poročajo, da so morilca Hilsnerja vzeli na film, kjer nastopa s svojo pravo osebo in je celo prejel 800 K plače za sodelovanje. Prav je imel. Ne bi mu zameril, če bi bil spotoma pobil dva teh dobičkolovcev, ki so se skozi vsa štiri leta samo naslajali s človeško krvjo in razplamenjevali občinstvo z gorostasnimi prizori. Ta krvniška družba, ki je že v najmirnejših letih vzgajala ljudi, da so bili zmožni svojega bližnjega odreti živega, gotovo ni nosila ne vojaške suknje in tudi ne cokelj, papirnate obleke tudi ne. Od krvavih senzacij prenasičeno ljudstvo hoče kaj posebnega. Tedaj umor, ki se je izvršil takorekoč pred očmi tega ljudstva, in pri filmu naj sodeluje morilec, ki se ga dobi, plača in koecl. Ne vem če je čutil Dunajčan, kako

je to nesramno. Pred očmi gledalcev se je vendar gibal morilec prost in je z zločinsko nesramnostjo ponovil strašno dejanje še enkrat, sedva potencirano, s teatralično pozo. . . . Kdo je večji zločinec, najemnik ali flapec. Lepo je, da je sodeloval pri filmu tudi poslanec dr. Strauher. Pa se čudimo, če Slovanom v parlamentu niti najmanjših pravic niso hoteli priznati. Treba bi bilo, da bi človeštvo vse te ljudi vzelo na film in šele potem zaprlo.

s **Z zrakoplovom v Indijo.** Pred koncem vojne so zgradili v Angliji velik zrakoplov v ta namen, da poletijo z njim v Indijo. Smela pot! Krila ima 127 čevljev dolga in tehta 250 centov. Ustavil se bo večkrat: v Marseille, v Otranto, v Kairo, v Bagdadu, v Bender Abasu in Karači. Vsega skupaj 6000 angleških milj. Angleški avijatikci so prepričani, da bodo zmagali to pot.

s **Žalne barve.** Ravno te dni smo imeli večkrat priliko opazovati črne zastave, ki so dajale cesti tako temno sliko, tako otožen značaj. One posplošijo žalost, ki jo čuti vsak posameznik. Črni so trakovi na rokavih, črni oni na klobukih, črna je noč, v katero vstopimo po svitem dnevu. Pojma smrti in teme sta v našem mišljenju tako spojena, da ju ne moremo več ločiti. Ni pa bilo vedno tako. Bili so časi, ko je bil čut za barve drugačen kakor je danes, različni narodi so v raznih časih označevali svojo barvo na različni način. Sicer je bil že v starem veškem pojem o temni smrti zelo močen. Opetovano govori Homer o temni smrti, Rimljani so govorili o črnih vratih, ki peljejo na spodnji svet; govorili so o črnem dnevu in o črni uri kot dnevu in uri smrti. Germani in Slovani so videli v črni barvi barvo smrti, vdove so se večkrat za celo ostalo življenje zagrinjale v črno obleko. Vendar pa bremo zlasti v angleških knjigah večkrat o belih ženah kot predstaviteljicah smrti. To je precej utemeljeno, saj je ravno bela barva večkrat žalna barva narave. Poglejmo le sneženo zimsko odejo, o kateri govorimo kot o nekakem mrtvaškem prtu, ki pokriva naravo. Naši pesniki govorijo večkrat o »beli smrti« in zato je čisto umljivo, da se obleče pri mnogih narodih boginja smrti v belo obleko. Dokaz temu naziranjju o beli barvi kot mrtvaški je tudi to, da damo še sedaj mrliču navadno bele cvetke v roke in jim položimo na grob vence tudi z belimi cveticami. Marsikdo vidi v belih rožah nesrečo, v belih nagelnih pa smrt. Do srede preteklega stoletja je bila pri nas barva žalosti splošno bela, v nekaterih krajih je še sedaj; primerjaj nemške Herrnhuterje. Bili so pa tudi še preje časi, ko so žalovali v črnih barvah, usoda se suče pač semintja. Posebno na dvoru soidnega kralja Ludovika XIV. je bila črna barva splošno priljubljena kot barva smrti. Pod vplivom gospe Maintenon so odeli žalne prostore s črno barvo, ravnotako pohištvo, meče in kočije, celo konjsko opravo so okinčali s črnimi flori in noži pri jedi so imeli temnočne držaje. To je bilo takozvano »veliko žalovanje«, dovoljeno samo plemičem. Meščanke so se smele napraviti samo v stvo obleko,

zato za ženske iz nižjih slojev ime »gri-zetec«, sivke. Včasih so pa obe nasprotujoči si barvi tudi zamenjali in so žalovali črno-belo. V srednjem veku so meščanke v znak žalosti oblekle temno nošo nun, a z belimi avbami, pokrivajočimi cel obraz; gospe »boljših slojev« so v znamenje žalosti oblekle temno obleko z belimi kožkom ali pa so svojo črno obleko na kakršenkoli način okrasile z belimi našitki. Nekateri ostanki te bele žalosti so se do danes ohranili, zlasti beli podvezek pod brado. Tudi moško žalovanje se je spremenjalo po okusu. V srednjem veku na primer so nosili navadno črno kučmo z belim ovratnikom ali florom. V srednjem veku so pa nekoliko časa žalovali tudi v rjavi barvi, v Etiropiji v Afriki žalujejo še danes sivo, stari Egipčani so se oblekli rumeno, enako Kelti; še danes nosijo keltskoirancoski Bretanji v nekaterih krajih ženske pri pogrebu rumene avbe. Kitajci so povsod izjema, zato tudi drugače žrlujejo kakor drugi narodi, namreč modro; v času žalosti pišejo samo modra pisma in jih tudi v modri barvi pečatijo. Vse te navidezno čudne žalne barve pa lahko razumemo, če gledamo v naravo. Modra je barva oddaljenosti, rumena in rjava je barva padajočega jesenskega listja, siva je barva zemlje in pepela; »v zemljo se boš vrnil, iz katere si vzeta«. Tudi vse druge svetle in smehljajoče se barve so bile enkrat moderne, kakršen je bil pač čas, zlasti v dobi pestrega in vselega viteštva. Ko je korakala 29. aprila 1429. leta deviza Orleanska v Orleans, je imela škrlatastordečo obleko; a v znak žalosti, ker so vojvodo Orleanskega Angleži vjeli, si je nadela še zelen plašč. Ravno zelena barva kot barva vednozelenosti pomladi in upanja se nam zdi danes kaj malo umestna za barvo žalosti. Ravno tako čudno se nam zdi, da žaluje angleški dvor še danes visokordeče. Ko je umrl pred nekoliko leti (1910) Edvard VII., je bila odeta vsa kapela v kraljevskem gradu, kjer je bil mrlič javno na odru, v rdečo barvo, ne v črno; tudi rakev je imela rdeč pokrov, na rdečih blazinah so ležali ob nogah mrliča kronski znaki, redovi in dragi kameni. Na Francoskem je že Ludovik XI. določil kot barvo žalosti po svojem očetu škrlatastordečo, Ludovik XV. se je pa odločil za vijoličasto barvo kot za barvo splošnega žalovanja. Za njim je prišla v modo bela barva, Napoleon je vpeljal pa zopet vijoličasto. Morebiti so vplivali tukaj tudi obredi katoliške cerkve, ki uporablja pri žalnih slavnostih poleg črne barve tudi vijoličasto. Z vijoličastimi zastori zagnemo na tiho nedežjo altarje in križe, v konklavu imajo kardinali v znak žalosti nad smrtjo papeža vijoličasto ogrinjalo. Danes je pa žalna barva nevidna, marsikdo je na videz ne pozna, v notranjosti ima pa najrazličnejše oblike.

s **Cestne demonstracije v Budimpešti.** Dne 13. t. m. predpoldne je imelo v Budimpešti več tisoč delavcev demonstracijski sprevod, ki so zahtevali, da se vpelje osemurni delavnik. V srevodu se je nahajalo tudi več mladih ljudi, ki so streljali. Množica je metala tudi kamenje v okna, razbilala stekla kavarn in uredni-

štev listov, dokler ni Narodna straža energično nastopila. Dvajset razgrajčev so odvedli pred višje poveljstvo.

Konec carjeve družine. (Podrobnosti.) Življenje v Jekaterinaburgu — tako poročajo listi — je bilo silno neznošno. Začetek junija pa je postal začetek strahote. Vršile so se neprestane hišne preiskave. Na nekem ljudskem zborovanju so sklenili komisariji, da carjevo družino umorijo. Ob 1. uri ponoči je udrta tolpa boljševikov v carjevo stanovanje. Car in carica sta klečala in molila. Voditelj tolpe se je obrnil do carja z besedami: »Vi ste se tedaj že pripravili.« — »Da,« je odgovoril car, »jaz sem vedno pripravljen.« Nato so zgrabili družino in jo odpeljali. Carjevo hčer so zgrabili histerični krčci. Car je stopal naprej. Za njim so vlekli hčer in jih zaprlji v neko klet. Ustrelili so jih čisto od blizu z revolverjem. Prvo carico, nato hčer in slednjič carja, ki je imel prestolonaslednika pri sebi.

Izpred sodišča.

Usodepoln strel. France Novšak, mirzar iz Rožne doline, je neko noč prinesel domov puško, katere sistema ni poznal. Hotel se je prepričati, če je nabita; ravnal pa je z njo tako neprevidno, da se je puška, ki je bila v resnici nabita, sprožila. Krogla je zadela njegova sinova, ki sta spala v poleg njega stoječi postelji, tako nesrečno, da je bil 12letni Jožef takoj mrtev, 2 in polletni France je bil pa zadet v desno roko, katero so mu morali v bolnišnici odrezati. Obdolženec svoje krivdo v cellem obsegu priznava; sodišče mu je prisodilo 1 teden strogega zapor.

Prefrigana tatica. Marija Jurjevčič, 39 let stara dekla iz Žirov, je bila dvakrat zaradi tatvine predkaznovana, in sicer je zadnjič, pred tem slučajem okradla svojega gospodarja, kar je pa trdovratno trjela, akoravno so se našle ukradene reči pri nji, ter je skušala vso krivdo zvaliti na drugo deklo. Begunka Urša Svečerič staneje s svojimi štirimi šoloobveznimi otroci že nad dve leti pri Ani Rode na Stari Vrhniki v neki kamri, katere vrata se pa ne zapirajo. Obdolženka se je od Marije Petkovšek tudi preselila k Mariji Rode. Ko se je tu z domačimi razmerami seznanila, je nekoč v odsotnosti Urše Svečerič ukradla izpod zglavja od denarja 4850 K, katerega je imela v nekem predpasniku zamotanega, 1300 K. Od tega denarja si je dala popraviti zobe, kar jo je stalo 250 K, kupila si je za 90 K svilnato ruto, svojemu fantu je podarila 100 K ter mu kupila srajco za 90 kron. Pridržala si je tudi zlato, 500 K vredno verižico, katero si je od begunke izposodila pod pretvezo, da se bo dala slikati, katere pa ni več vrnila. Tudi v tem slučaju si je skušala pomagati z lažjo, kar se ji pa ni posrečilo, kajti obsodjena je bila na 8 mesecev težke ječe.

Aprovizacija.

Meso za gostilničarje in zavode bo odajala mestna aprovizacija v petek, dne 17. t. m. od 1. do 3. ure popoldne v cerkvi sv. Jožefa.

Meso na rdeče izkaznice B. Stranke z rdečimi izkaznicami B prejmejo goveje meso v petek, dne 17. t. m. in v soboto, dne 18. t. m. v cerkvi sv. Jožefa. Določen je ta-le red: v petek, dne 17. t. m. popoldne od 3. do pol 4. ure štev. 1 do 200, od pol 4. do 4. ure št. 201 do 400, od 4. do pol 5. ure štev. 401 do 600, od pol 5. do 5. ure štev. 601 do 800, od 5. do pol 6. ure štev. 801 do 1000. V soboto, dne 18. t. m. popoldne od 1. do pol 2. ure štev. 1001 do 1200, od pol 2. do 2. ure štev. 1201 do 1400, od 2. do pol 3. ure štev. 1401 do 1600, od pol 3. do 3. ure štev. 1601 do 1800, od 3. do pol 4. ure štev. 1801 do 2000, od pol 4. do 4. ure štev. 2001 do 2200, od 4. do pol 5. ure štev. 2201 do 2400, od pol 5. do 5. ure štev. 2401 do konca.

Čebula za VI. okraj. Stranke VI. okraja dobe čebulo v petek, dne 17. t. m. v telovadnici I. drž. gimnazije na zelena nakazila za krompir po naslednjem redu: od 8. do 9. ure štev. 1 do 400, od 9. do 10. ure štev. 401 do 800, od 10. do 11. ure štev. 801 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 2 kg čebule, kg stane 1 krono.

Čebula za VII. okraj. Stranke VII. okraja dobe čebulo na zelena nakazila za krompir v petek, dne 17. t. m. v telovadnici I. državne gimnazije po naslednjem redu: od 2. do 3. ure popoldne štev. 1 do 300, od 3. do 4. ure štev. 301 do 600, od 4. do 5. ure štev. 601 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 2 kg čebule, kg stane 1 krono.

Čebula za VIII. in IX. okraj. Stranke VIII. in IX. okraja dobe čebulo na zelena nakazila za krompir v soboto, dne 18. t. m. v telovadnici I. državne gimnazije po naslednjem redu: VIII. okraj od 8. do pol 10. ure popoldne, IX. okraj od pol 10. do 11. ure popoldne. Stranka dobi za vsako osebo 2 kg čebule, kg stane 1 krono.

Dr. Žibertova knjiga »Der Mord von Sarajewo« se ni došla z Dunaja, ker je osebni promet zopet zaprt in se naš kurir ne more vrniti. Takoj, ko bo knjiga došla, jo bomo naznanili v »Slovenca«. — Jugoslovanska knjigarna.

Rabojemno pravo. Navodnik in zakon. Spisal dr. Ivan Mohorič. Ponatis iz Samouprave. Izdala in založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani, 1918.

Izmed sila redkih pravoznanskih knjig je ta knjiga drugi razveseljiv pojav obdelanja pravne stvarine, ki naj služi ne samo pravnštvu, marveč tudi širšemu občinstvu v obliki pregledne ročne knjige in v obdelavi navodnika in zakona. Rabojemno pravo obsega vso stvarino občega državlanskega zakona, ki urejuje najem (stanovanjskih prostorov) in za-

kup (zemljiščin in dohodninskih pravic) z ozirom na njen pogodbeni nastanek (sklepanje pogodbe), na oboje stranke upravičenosti in zaveznosti in na nehanje rabojemne pogodbe ter na slučaje njenega predčasnega enostranskega razrušenja. Vsak gospodar, ki je po svojem gospodarskem položaju navezan na to, da daje svoje stanovanjske prostore v najem ali svoje zemljiške dele, obrtne obrate v zakup, naide v knjigi razložene vse zadevne zakonove predpise in obenem tudi vse vpoštevne zakonike določbe same, in sicer določbe starega zakona in dopolnjene oziroma spremenjene nove določbe in pojasnjeno njih medsebojno razmerje. Kakor je prva enaka pisateljeva knjiga o občinskih posredništvih našla obilo priznanja in zanimanja med širšim občinstvom, prav isto je pričakovati glede pričujoče knjižice, ki je pozvana, da kot prva knjiga širi temelje občega državlanskega zakonika v domačem jeziku med širše jugoslovanske državlanske sloje. — Prodaja knjigo: Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena nezvezani knjigi 2 kroni.

Izurjene vlagalke

sprejme, Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

200 kron nagrade

dobi, kdor mi preskrbi stanovanje z 1 do 2 sobama in kuhinjo za takoj ali 1. februar 1919. A. Stiplošek, Zvezdarska ulica 4. 367

Svarilo!

Ana Zagar iz Markovca je pod skrbstvom. Dolgovi, katere bi morda napravila, se ne bodo plačali. Kurator.

Trgovski pomočnik

mlad, išče službe v mešani ali specerijski trgovini najraje kje na deželi. Naslov pove upravnistvo »Slovenca« pod št. 368.

Sprejem več gospodov na mesečno hrano

Dogovori osebno. An-onija Burger, Prisojna ulica štev. 5, vdova, popreje hotelirka iz Postojne »Hotel Krona«. 365

Naznanjamo žalostno vest, da se je naša iskreno ljubljena hčerka, sestra in vnukinja

Renci Lenart

danes, dne 15. prosinca 1919 zjutraj preselila med krilatce. Zemeljski ostanki našega angeljčka se polože dne 16. t. m. ob 3. uri popoldne v rodbinski grobnici v Selcih k večnemu počitku.

Škofja Loka, dne 15. januarja 1919.

Žalujoče rodbine Lenart in Hainrihar.

Ugrabljena dedščina.

Kriminalen roman. Napisal Rihard Dallas.

(Dalje.)

»Delles,« mi je dejal, »vi ste pri državnem pravdnistvu in znana vam morajo biti hudodelstva mnogih ljudi. Ali mislite, da se spomin na krivico, prizadeto bližnjemu, pozabi, ali ga preganja skozi vse življenje?«

Odgovoril sem mu, da to zavisi od značaja in temperamenta dotičnika, a bilo bi mu lažje, če bi mogel popraviti krivico. »Da,« je dejal on, »toda to ni vedno mogoče.«

Nisem mu odgovoril, ker sem bil mnenja, da tak razgovor ne spada tu sem. Toda Hvajt je hotel razpravljati o tem dušeslovnem vprašanju in se je obrnil do Litela.

»Ali mislite tudi vi kakor Delles,« ga je vprašal, »da je to odvisno od človekovega temperamenta, da eden pozabi, če ni bil kaznovan, a se drugi ne more rešiti spomina na krivico, ki jo je storil?«

Litel je pripomnil, da ni bil državni pravdnik in ne more radi tega soditi zločincev po lastnih opazovanjih; vendar pa ni človeka, ki je dolgo živel in bi ne imel obtežene vesti s tem ali onim slabim dejanjem, uverjen pa je, da jih je malo, ki bi se zelo vznemirjali radi tega.

Van Bult, ki je poslušal z zasmehom ta čudni razgovor, reče nato porogljivo, da mu je drago, ko je spoznal, da je tako na vsem svetu in tudi v Njujorku, a ga zato ne muči radovednost.

— Da, prijatelj, mu odgovori Hvajt, ko bi hoteli izpraševati odkritost naših znancev, bi nas čakala težka naloga.

To je bila zelo predrzna izjava naproti Vanu Bultu, ki ni bil nikdar nagnjen odkritim izjavam. Oplašen sem bil, kako bo on sprejel te besede. Moj strah pa je bil neutemeljen, ker je odgovoril v šali, da bi se v njegovem slučaju ne izplačalo tako preiskovanje. S prisrčnim glasom je dejal, da je spoštovanje prijatelja brez predhodnega izpraševanja za njega izvor velikega zadovoljstva. Ko je slišal Hvajt ta odgovor, se je nekoliko pomiril, nalil čaše ter dejal, naj napijemo drug drugemu na ono, česar ne vemo drug o drugem; četudi ni mnogo, vendar bi moglo biti zanimivo.

— Če je temu tako, pravi Litel, je potem zlo zanimivejše kot dobro.

— Tedaj hočemo, reče Bult, Hvajtovo zdravico skrajšati in piti na zlo.

Hvajt se je za trenutek obotavljal, izpraznil čašo do dna in jo zagnal v kamin, da se je razletela. Začuden smo se spogledali, pa ni nihče dejal ničesar. Van Bult in Litel sta se nasmejala in izpraznila čaše. Meni je bilo nekako nerodno, zato sem položil čašo na stol; Davis pa je dejal, da mu zdravica ne ugaja in zato ne bo pil. To pa je razdražilo nekoliko vinjenega Hvajta, ki je dejal Davisu, naj ne bode budalo in naj se ne vede, kot kak nasprotnik.

Davis je molčal, a Litel je predlagal, da se razidemo za ta večer. Hvajt se je pričel opravičevati posebno Davisu in ga

prosil, naj ostane še nekaj časa pri njem, posebno, ker stanuje v isti hiši.

Ko smo se poslovili, mi je dejal, da pride drugi dan v moj urad, da bo nekaj govoril z menoj; dejal sem mu, da mi bo zelo dobrodošel. Litel je malo zaostal, da mu nekaj reče, nato je dohitel mene in Bulta, da smo krenili v peti prehod.

Bult reče po kratkem molku prvo besedo.

— Kaj je našemu Hvajtu? Zdi se mi, da se je zelo spremenil.

— Morda ga kaj peče, kar pa on pretirava. Že večkrat mi je opomnil, da mi ima nekaj razodeti. Zdi se mi, da ga muči misel, ker si je prisvojil glavni del premoženja umrlega ujca in vidi, kako radi tega Winters, rajnikov edinec, propada. Temu bi se dalo pomagati. Treba je samo, da mu izplača del denarja.

— Mogoče, da je njegova žena tu vmes, je dejal Litel, ker sem slišal, da se govori o takem razmerju.

— Tako se govori, sem odvrnil, a ne vidim razloga, da bi ga mogla ta stvar tako vznemirjati.

— Naj bo, kar hoče, reče Bult, on bi storil najbolje, da gre na cesto in se otrese takih misli. Vi mu lahko raziasite bolje, nego jaz. Morda se bo ponudila zato prilika jutri, ko pride k vam, Deles, kot je dejal.

Prišli smo do petega prehoda, kjer so se razšla naša pota. Ostali smo še par trenutkov skupaj, ko je prišel Benten mimo nas in krenil v Broadway. Bult ga je ustavil in ga vprašal, kako se počuti njegov gospod. Benten je dejal, da ga je ob našem odhodu odpustil in legel na divan, mogoče, da bo spal. Litel ga je vprašal, čt je Davis še pri njem, a Benten je odgovoril, da je ta odšel kmalu za nami. Nato nam je želel lahko noč in šel.

Bult nas je zapustil tu, Litel pa me je spremil do trga Madison, kjer sva se razšla.

Ko sem prišel domov, je bila ura čez polnoči. Legel sem in spal mirno do dne.

III. poglavje.

Drugo jutro me je vzbudil hišni sluga poprej kot navadno, ter mi naznanil šepetaje, pa je Hvajtov sluga tu in hoče govoriti z mano. Razume se, da se mi ni ljubilo vstajati tako zgodaj, ker je bila ura jedva sedem, zato sem naročil Bentenu, naj mi po mojem slugu pošlje Hvajtovo pisemce. Na odgovor, da je Hvajt mrtev, sem skočil iz postelje in zaklical slugi, naj hiti za Bentenom in naj ga vrne. Že sem se oblekel, ko se je ta prikazal na vratih.

»Ali je resnica, da je gospod Hvajt mrtev?« sem zaklical.

»Da,« mi je odgovoril, šel v sobo, obrnil ključ v vratih in mi pošepetal:

»Nocoj je bil umorjen. Našel sem ga mrtvega v sobi na divanu, ko sem danes zjutraj prišel k njemu.«

Novica je bila tako strašna, da je nisem mogel verovati. Bledo lice in trepetajoči glas sluge me je uveril, da govorim resnico.

»Kako veste, da je umorjen?« sem ga vprašal po kratkem molku.

»Zaboden je. Bodalo mu tiči do ročaja pod plečem.«

»Pojdiva,« sem dejal in odšla sva.

Ko smo hiteli do Hvajtovega stanoovanja, sem se spomnil na dogodek pretekle noči, a nisem imel časa, da o tem razmišljam. Bentena nisem vpraševal več. On je povedal vse, kar je vedel. In če bi bil kaj zatajil, bi to pot ne bil izdal; toda pride čas tudi za to.

Ko sva dospela v bližino hiše, sva našla pred njo nekaj postopačev, znak, da se je zgodilo nekaj posebnega. Ko sem odprl vrata, me je ustavil redar. Spoznal pa je Bentena in ga poslal na policijo. Koj nato je prišel detektiv Miles, katerega sem poznal, in ki me je peljal v sobo. Obotavljal sem se vstopiti, ker mi je bila misel, da bom videl človeka, s katerim sem prebil pretečeni večer v družbi, mrtvega, strašna.

Detektiv je to opazil, spustil me je pred seboj v sobo in dejal:

»Umor se je izvršil, gospod Deles, toda ni najti znakov boja; žrtev izgleda, kot da spi.«

S čudnim občutkom sem prestopil prag sobe. V sobi je bilo natančno tako, kot zvečer, ko smo odšli. Na srednji mizi igralne karte, krožniki in čaše neočiščene. Pogledal sem na divan. Na njem je ležal Hvajt, izgledal je, kot je rekel detektiv, kot da spi. Bil je oblečen, kot prejšnji večer.

Zazdela se mi je sprva, da je to za bloda ali sanje in da ni mogoče, da je Hvajt mrtev. Tedaj pa je detektiv pokazal na nekaj, kar je štrlelo izpod Hvajtovega levega pleča. Bil je držaj bodala; ostrina mu je tičala v telesu.

Pristopil sem do detektiva in prijel mrtveca za roko. Bila je hladna. Smrt je morala nastopiti pred več urami. Tu ni bilo nobenega boja, vsaj sledu ni bilo o njem. Bodalo je bilo očitno vzeto raz stene, kjer je viselo različno orožje. Rekel sem, da je moral biti Hvajt umorjen v snu. Obrnil sem se, da se razgledam po sobi.

Kot sem dejal, se na prvi posledni poznalo, da bi se bilo v sobi od večera kaj spremenilo. Ko pa sem videl razmetane karte na mizi, sem se spomnil na denar, ki ga je Bult položil nanj in ki je bil še vedno tam, ko smo odšli. Zdaj ga ni bilo več na onem mestu. Morda ga je kdo vzel, ali mora biti v žepu pokojnika. To se bo pojasnilo. Prišel sem preiskovati sobo.

V tem pa je vstal Ned Davis, ki ga nisem opazil ob moje prihodu, s stoja pri glasovirju, pristopil k meni in me vprašal, kaj mislim o umoru. Odvrnil sem mu, da še nisem napravil sodbe. (Dalje.)